

Espill i mirall

1/IX/1997

Espill i mirall són mots sinònims, normalment intercanviables. (El Diccionari Fabra reconeix, a més, a espill un sentit especialitzat exclusiu, que defineix dient: «Full, pàgina, etc, en que certes matèries són escrites de manera que puguin ésser copsades d'un sol cop d'ull.») La diferència entre espill i mirall és essencialment dialectològica: espill és la forma usual dels dialectes occidentals i mirall dels orientals. I a les obres dels nostres clàssics medievals trobem indistintament espill i mirall:

Als parlants dels dialectes orientals, que tenen mirall com a forma pròpia i usual, espill els apareix més aviat com una forma literària que no pas com una variant dialectal: és a dir, pròpia de dialectes altres que el llur, tal com molta saben que són, per exemple, formes com granera, selló, dacsà o teuladi. I és que, selectivament, hi ha hagut una certa tendència a usar espill, en lloc de mirall, en la llengua escrita, volem dir, naturalment, per part dels qui tenen mirall com a forma normal, pròpia de la seva llengua heretada. No som pas contraris a la incorporació a la llengua literària de termes pròpia de les diverses modalitats dialectals, especialment quan són tan estesos com aquest, però cal desfer la idea errònia, si és que algú la té, que espill és un mot més «literari» o més «català» que no pas mirall. Fins i tot algú podria creure, considerant aquesta preferència de què a cops gaudix espill en la llengua escrita, que mirall és una forma incorrecta. S'edevindria, aleshores, el cas contrari al de certs parells de mots, com surar i flotar, o bé fosc i obscur, en que les formes característiques del català, surar i fosc, indueixen a la idea errònia que les semblants a les del castellà són incorrectes. En el cas de mirall i espill, justament, la forma anàloga a la del castellà és la que algú considera més «catalana».

Notem, d'altra banda, que mirall, contràriament a espill, ha estat un mot productiu, ja que ens ha donat els derivats i composts següents: miraller, mirallet, mirallejar, emmirallar i emmirallament.